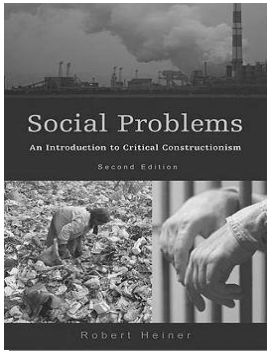

Book Review

Social Problems: An introduction to Critical Constructionism

By Robert Heiner¹

Copyright 2006 Second edition, by Oxford University Press 228 Pages

กฤษณะ ทองแก้ว

Krishna Thongkaew

หนังสือเรื่อง “ปัญหาสังคม : บทนำเกี่ยวกับการวิพากษ์แนว
คิดการประกอบสร้าง” ของ Heiner พยายามตีแผ่รากเหง้าของ
ปัญหาสังคมอันมีที่มาจากกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization)
แล้วขยับขยายเข้ามาสู่สังคม (Society) ชุมชน (Community)
ครอบครัว (Family) และปัจเจกบุคคล (Individual) ซึ่งอยู่ร่วมกับความแปลกใหม่ของโลก
ที่สังคมส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นผู้สร้าง แต่กลับตกอยู่ในสถานภาพของผู้รับ ดังนั้นปัญหาสังคมจึง
เกิดขึ้นตามมาอย่างไม่มีสิ้นสุด แต่ในอีกทางหนึ่งก็เป็นการเชื่อมโยงเข้าไปยังสังคมศาสตร์
(Social Sciences) สาขาสังคมวิทยา (Sociology) ศาสตร์ที่มองเข้าไปในสังคมของคนชาย
ขอบ (Marginal) ที่ซึ่งดำรงอยู่ของปรากฏการณ์ (Phenomena) ทางสังคมในกระแสการก่อรูป
ของการเปลี่ยนผ่านจากกระแสหลักเรื่อยมา ฉะนั้นหนังสือเล่มนี้จึงทำหน้าที่มองเข้าไปใน
ปัญหาทางสังคมแล้ววิพากษ์ที่ไปที่มา ของสภาพที่ดำรงอยู่ และเสนอแนวทางในการจัดการ
กับปัญหาทางสังคมอย่างร่วมสมัย โดยผู้เขียนได้จัดวางตำแหน่งของบทต่างๆ เพื่อพยายาม
ชี้ให้ผู้อ่านได้คิดตามอย่างเป็นขั้นเป็นตอน

¹ สำเร็จปริญญาเอกสาขาสังคมวิทยา จากมหาวิทยาลัยเวอร์จิเนีย ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง
ศาสตราจารย์ทางด้านมานุษยวิทยาและสังคมวิทยา ภาควิชาสังคมศาสตร์ Plymouth State
University และมีผลงานอย่าง The Routledge Handbook of Deviant Behavior, Deviance Across
Cultures & Conflicting Interests: Readings in Social Problems and Inequality.

ในบทนำที่ว่าด้วยสังคมวิทยากับปัญหาทางสังคม (An Introduction to the Sociology of Social Problems) ผู้เขียนให้แนวทางในการเลือกศึกษาปัญหาทางสังคมของนักสังคมวิทยา โดยเห็นว่า นักสังคมวิทยาหรือนักวิจัยต้องให้ความสำคัญกับเกณฑ์ในการเลือกปัญหาทางสังคม ด้วยการใช้เกณฑ์ที่ผู้เขียนวางไว้คือ (1) ปัญหาต้องมีความสำคัญ (Important) ถ้าหากไม่ศึกษาจะทำให้สังคมก่อเกิดปัญหามากขึ้น (2) ต้องเป็นการเลือกอย่างถูกต้อง (Best) คือ เป็นการจับประเด็นที่จะศึกษาได้ถูกต้องและชอบธรรม และ (3) ต้องเป็นปรากฏการณ์ที่มีความเหมาะสม (Sufficient) กับนักวิจัย

Heiner นำเสนอต่อว่านักวิจัยจะใช้เครื่องมืออะไรที่จะส่องเข้าไปในปรากฏการณ์ แล้ววิเคราะห์สังเคราะห์ออกมาว่า ปรากฏการณ์นั้นๆ คือ ปัญหาทางสังคม ด้วยการนำแนวคิดการวิพากษ์การประกอบสร้างทางสังคม ผ่านทฤษฎีความขัดแย้ง (Conflict Theory) และทฤษฎีการปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Interaction Theory) เข้ามาประกอบการวิพากษ์โครงสร้างของปรากฏการณ์ที่จะนำมาสู่ปัญหาทางสังคม เพราะ Heiner มองว่า ปัญหาต่างๆ ทางสังคมส่วนหนึ่งมาจากการขัดแย้งของโครงสร้างทางสังคมตามแนวคิดของ Karl Marx ที่เชื่อว่าสังคมมีโครงสร้างส่วนบนและโครงสร้างส่วนล่าง เศรษฐกิจ (Economy) ที่อยู่ในส่วนล่างจะทำหน้าที่ในการกำหนด (Determinism) สังคม จากนั้นผู้คนในสังคมจึงมีการปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์จากอำนาจของการก่อรูปทางสังคมตามมา

ดังนั้นแนวคิดวิพากษ์การประกอบสร้างจึงทำหน้าที่ส่องเข้าไปในปรากฏการณ์ และวิพากษ์เงื่อนไขต่างๆ ที่เป็นความจริงทางสังคม (Social Fact) ออกมา ซึ่งจุดแตกต่างของแนวคิดนี้กับแนวคิดการประกอบสร้างทางสังคม (Social Construction) มีความแตกต่างกันมากคือ แนวคิดการประกอบสร้างทางสังคม มุ่งมองหา บทบาท (Role) หน้าที่ (Function) ผล (Result) จากโครงสร้าง แต่แนวคิดวิพากษ์การประกอบสร้างมุ่งอธิบายเงื่อนไขที่แอบซุกซ่อนและมีอิทธิพลต่อการเกิดขึ้นของปรากฏการณ์นั่นเอง (แคทเธอริน เบลซีย์, 2549) อย่างไรก็ตามการสังเคราะห์ปัญหาทางสังคมนั้นไม่ใช่ การผูกขาดของศาสตร์ทางสังคมวิทยา (Nonsociological philosophy) เพียงอย่างเดียว ซึ่งนักวิชาการในสาขาต่างๆ

ต่างก็มีมุมมองที่น่าสนใจเช่นกันคือ การได้เปิดมุมมองที่นำปัญหาไปสู่สังคมให้พิจารณาว่า ปัญหาทางสังคมมีพลวัตตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกนั้นเอง

การข้ามผ่านทางวัฒนธรรมและทัศนของสังคมโลก (The Cross- Cultural and Global Perspectives) ที่ Heiner มองว่าวัฒนธรรมก่อนสมัยใหม่เป็นสมบัติของสังคมตามภูมิภาคต่างๆ แต่ครั้งสหรัฐอเมริกาก้าวเข้ามามีบทบาทในสังคมโลกหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 และเกี่ยวพันกับสงครามเย็น (Cold war) สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศใหม่ที่พลเมืองมีแนวคิดเสรีภาพ (Freedom) ได้กลายมาเป็นกลุ่มคนที่มีอำนาจในการวางแนวทางการบริหารจัดการสังคมโลก โดยผ่านการสร้างความร่วมมือในรูปแบบต่างๆ อาทิ WTO GATT NAFTA และส่งอิทธิพลถึง EU ด้วย Heiner รวมเรียกปรากฏการณ์นี้ว่า ความร่วมมือของอเมริกา (Corporate American) ซึ่งองค์กรเหล่านี้เป็นการสร้างความร่วมมือกับสมาชิกประเทศต่างๆ ที่พลเมืองมีแนวคิดเรื่องเสรีภาพต่างกัน สิ่งที่เกิดควบคู่กับความร่วมมือคือ สื่อ (The Media) โดยผ่านโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ในช่วงแรก ซึ่งเป็นการยึดยึดยึดวัฒนธรรมวิธีคิดแบบอเมริกาเข้ามาในสังคมต่างๆ ด้วยจุดมุ่งหมายเพื่อ การมีวิถีชีวิตแบบอเมริกา (American Model) ด้วยเหตุนี้สิ่งที่ต้องสร้างตามมาก็คือ กระบวนการทำให้เป็นวัฒนธรรมเดียว (The Homogenization of Culture) ซึ่งเอื้อต่อการข้ามผ่านไปตามสังคมต่างๆ ของอเมริกาที่ทั้งรัฐ สังคม และปัจเจกชน มีคุณลักษณะแบบเดียวกัน แต่ในทางตรงกันข้าม สังคมต่างๆ ที่ถูกกระบวนการสร้างวัฒนธรรมเดียว ก็เกิดปัญหาทางสังคมขึ้นมา เพราะว่า รัฐ สังคมและผู้คนในสังคมนั้นๆ ไม่มี เสรีภาพ หรือวิถีชีวิต (Way of Life) อย่างวัฒนธรรมที่นำเข้ามา ด้วยเหตุนี้ปรากฏการณ์การสร้างวัฒนธรรมเดียวกันจึงนำมาสู่ความเหลื่อมล้ำทางสังคม (Social Inequality) (Marger.2005) ซึ่งจะเป็นปัญหาทางสังคม (Social Problems) ตามมานั้นเอง

ในเนื้อหาเกี่ยวกับ ความเหลื่อมล้ำ (Inequality) อันเป็นที่มาของการนำไปสู่การวิพากษ์เศรษฐกิจ (An Introduction to Critical Economy) Heiner ได้ยกตัวอย่างว่า ช่วงทศวรรษ 1990 เศรษฐกิจของสหรัฐอเมริการุ่งเรือง (Boom) อย่างมาก ผลดังกล่าวทำให้ชนชั้นนำ ชนชั้นกลาง และชนชั้นล่าง ต่างได้รับผลประโยชน์กันอย่างถ้วนหน้า แต่อย่างไร

ก็ตามผลประโยชน์ที่ได้นั้น ชนชั้นนายอมได้มากกว่าชนชั้นกลางและชนชั้นล่างอยู่แล้ว ซึ่งอาจจะมาจากความแตกต่างที่ชนชั้นครอบครองทุนต่างๆ กันนั่นเอง

ผลจากความเหลื่อมล้ำได้มีการนำระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม (Capitalism) และระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม (Socialism) ขึ้นมาพิจารณา ทำให้พบว่า ในสังคมโลกใบนี้ ไม่มีประเทศใดที่ใช้ระบบเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียวอย่างใดอย่างหนึ่ง ทุกประเทศมีการผสมผสานเข้าด้วยกันทั้งสิ้น แม้แต่สหรัฐอเมริกาก็ยังคงควบคุมธุรกิจของเอกชน อย่างเป็นโรงเรียน ร้านอาหาร ผ่านตำรวจดับเพลิงอย่างเคร่งครัด และประเทศเกาหลีเหนือก็ยินยอมให้เอกชนประกอบการธุรกิจบางอย่างได้อย่างเสรี เป็นต้น นอกจากนี้ในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย หรือ สังคมนิยมจึงยังคงมีพรรคการเมืองที่เน้นการอนุรักษ์นิยม (Conservative) และเสรีนิยม (Liberal) ด้วยกันทั้งสิ้น แต่ทุกประเทศก็ยังคงมีช่องว่างทางสังคมของคนจนและคนรวย (The Gap between the Rich and the Rest) มีระบบเศรษฐกิจเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ส่งผลให้เกิดช่องว่างของคนรวยและคนจน เพราะว่าทุนในการเข้าสู่แวดวงทางธุรกิจหรือโครงสร้างปัจจัยพื้นฐานของประเทศต่างๆ มีความแตกต่างกันมาก ส่วนหนึ่งคือ ทุนทางวัฒนธรรมที่สหรัฐอเมริกาพยายามสร้างวัฒนธรรมเดียวเพื่อรองรับพลเมืองของอเมริกา แต่ก็มีเพียงกลุ่มคนเพียงหยิบมือเท่านั้นที่สามารถสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจได้ เพราะชนชั้นกลางส่วนใหญ่ยังคงทำงานหนักในบ้านตัวเอง (The Middle Class working Harder to Stay in Place) ในขณะที่แรงงานยังคงต้องอยู่ในสภาพที่ไร้หวังอีกด้วย (The Plight of the American Worker) นี่คือการปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศผู้นำอย่างสหรัฐอเมริกา ซึ่งความเหลื่อมล้ำทางสังคมยังคงทวีมากขึ้น เพราะเหตุนี้วิชาสังคมวิทยาจึงเป็นสาขาวิชาที่ได้รับการยอมรับจากสังคมอเมริกา (Craig Calhoun, et al. 2012)

Heiner เปิดประเด็นของความยากจน (Poverty) ว่า เป็นอีกผลกระทบหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจ จากรายงานในปี ค.ศ. 2002–2003 จำนวนผู้ยากจนในสหรัฐอเมริกา ยังคงครอบคลุม คือ 16.9 เปอร์เซ็นต์ ในขณะที่สวีเดนมีเพียง 6.9 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น และประเด็นของคนไร้บ้าน (Homeless) ก็ยังคงมีอยู่เกลื่อนทามกลางวาทกรรมของการพัฒนาสิ่งที่ตามมาอีกอย่างก็คือ การดูแลสุขภาพของคนจน (Health Care and Poor)

ซึ่งรัฐก็ยังคงต้องตามมารับผิดชอบอยู่นั่นเอง สิ่งเหล่านี้คือ ความเกี่ยวโยงของปัญหาทางสังคมซึ่งยังคงเป็นประเด็นที่ต้องได้รับการเยียวยาไปเรื่อยๆ

สำหรับเชื้อชาติกับความเหลื่อมล้ำ (Race and Inequality) สังคมอเมริกาเป็นสังคมใหม่ที่เพิ่งสร้างมากกว่าสองร้อยปี ดังนั้นประเทศเกิดใหม่ที่กลายเป็นศูนย์กลางของโลกจึงต้องแบกรับกลุ่มคนจากพหุชาติพันธุ์ ผสมผสานกับที่รัฐบาลของสหรัฐอเมริกาเข้าไปเกี่ยวโยงกับประเทศต่างๆ ทั่วโลก ไม่ว่าจะทำสงคราม การค้า การลงทุน ก็ตาม ทำให้สิ่งหนึ่งที่สังคมอเมริกากลับต้องแบกรับคือ ผู้คนจากเชื้อชาติต่างๆ และบางครั้งความหลากหลายก็นำปัญหาทางสังคมมาให้ เพราะความหลากหลายนั้นอีกนัยหนึ่งคือ ความเหลื่อมล้ำด้วยทุนที่ต่างกันอีกด้วย เมื่อสังคมของสหรัฐอเมริกาเต็มไปด้วยความหลากหลายและความเหลื่อมล้ำอยู่แล้ว รัฐบาลก็มีมุมมองออกไปสร้างความเหลื่อมล้ำในสังคมโลกด้วยความรู้สึที่ปกติธรรมดา สิ่งที่สหรัฐอเมริกาใช้เป็นเครื่องมือก็คือการรวมตัวของกลุ่มผลประโยชน์หรือกลุ่มการค้าต่างๆ ผ่านนโยบายต่างประเทศ และสิ่งที่จะนำมาเป็นตัวชี้วัดในการตัดสินจากการดำเนินการก็คือ GDP (The Gross Domestic Product) ที่ตัดสินว่า ประเทศไหนจะเป็นประเทศที่พัฒนาหรือด้อยพัฒนา

การเมืองของสหรัฐอเมริกามีเพียง 2 พรรคการเมืองใหญ่ที่ใช้ทุนมหาศาลในการเข้ามาต่อรองกันและกัน โดยไม่มีการเปิดโอกาสให้พรรคการเมืองที่ไม่มีทุน ฉะนั้นท่ามกลางเสรีภาพทางการเมืองผู้คนกลับมีทางเลือกน้อยลง ปรากฏการณ์เหล่านี้สอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจที่กำลังดำเนินอยู่ และเหตุผลอีกประการที่ยืนยันได้ว่า ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม อาจกลบปัญหาการสไตรค์งานได้ดีขึ้น ก็เพราะนายทุนได้นำงานออกไปให้แรงงานในกลุ่มประเทศโลกที่สามเป็นผู้ทำให้ไม่มีโอกาสที่แรงงานในกลุ่มประเทศดังกล่าวจะเดินทางไปต่อต้านสิทธิแรงงานของตนกับรัฐบาลกลางสหรัฐอเมริกาได้ ในขณะที่กลุ่มประเทศโลกที่หนึ่งหลายประเทศได้ใช้วิธีการลดชั่วโมงการทำงานลง แต่ถึงอย่างไรก็ตามสิ่งเหล่านี้คือปัญหาทางสังคมทั้งสิ้น

จุดเด่นของสารดังกล่าวคือ ตัวอย่างที่ผู้เขียนยกขึ้นมา คือ ระบบเศรษฐกิจ ระบบอบการเมืองการปกครอง ความยากจน ความเหลื่อมล้ำ ถือว่ามีความเกี่ยวโยงกันเพราะความสามารถในการปรับตัวเพื่อให้เข้าถึงทุนในการดำรงชีพของสังคมโลกเปลี่ยนไป

และการเมืองในสังคมอเมริกาเป็นการเมืองที่มุ่งแก้ปัญหาตามคะแนนเสียง แต่สิ่งที่ผู้เขียนชี้ให้เห็นก็คือว่า การแก้ปัญหาเป็นเรื่อง ๆ ไม่สามารถที่จะสร้างสมดุลทางสังคมได้ครบเท่าที่สังคมต้องพัฒนาให้ความเหลื่อมล้ำทางสังคมมีน้อยที่สุด นี่คืออีกจุดความเชื่อมโยงที่ผู้เขียนสามารถนำเรื่องราวมาเสนอได้อย่างต่อเนื่องและน่าสนใจ

ด้านสาระเกี่ยวกับปัญหาของครอบครัว (Problems of the Family) Heiner มีทัศนะเกี่ยวกับความเป็นมาของครอบครัว (The Family in Historical Perspective) ด้วยการนำเสนอเขียนเรื่องวิฤติของครอบครัว ของ Arlene Skolnick ขึ้นมากล่าวว่า วิฤติการณ์ต่างๆ ของครอบครัวมาจากความไม่สามารถที่จะปรับเปลี่ยนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social Change) เพราะครอบครัวบางส่วนยังคงมีปฏิสัมพันธ์ตามแนวคิดการจัดระเบียบตามธรรมชาติ (Natural Order) ครั้นสังคมตะวันตกเกิดการปฏิวัติอุตสาหกรรม (Industrial Revolution) ได้ส่งผลกระทบต่อครอบครัวอย่างมาก และปรากฏว่าในศตวรรษที่ 19 อัตราการหย่าร้างของสังคมตะวันตกเพิ่มสูงเป็นทวีคูณ เพราะเงื่อนไขที่สำคัญ คือ การเกิดปรากฏการณ์คนพเนจร เนื่องจากผู้ชายเดินทางไปทั่วโลก ผลที่ตามมาคือ เกิดภาวะการแม่เลี้ยงเดี่ยว (Single Mom) ขึ้นมา

ในทศวรรษ 1950 สังคมตะวันตกได้ถูกประกอบสร้างความคิดและแนวทางปฏิบัติจากโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ อันเป็นสื่อที่ทรงอิทธิพลผ่านรายการต่างๆ และสื่อก็เป็นอีกเงื่อนไขที่นำความเบี่ยงเบนมาสู่ปัญหาทางสังคม ประกอบกับหลังสงครามโลกสถานะภาพของครอบครัวสมบูรณ์มากขึ้น สังคมตะวันตกจึงได้ให้กำเนิดทารกอย่างมากมาย (Baby Boom) และสถานะภาพของผู้หญิงก็เริ่มเปลี่ยนไปเมื่อได้เข้าสู่รั้วมหาวิทยาลัย เงื่อนไขเหล่านี้ทำให้โครงสร้างของจำนวนประชากรเปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิง ปัญหาทางสังคมที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของจำนวนประชากรจึงเปลี่ยนไปด้วย

สังคมตะวันตกหลังทศวรรษ 1970 สถานะภาพทางสังคมของครอบครัวท่ามกลางกระแสสังคม (The Currents State of the Family) เมื่อจำนวนครอบครัวเพิ่มขึ้นเป็นล้านครอบครัว ทำให้สมาชิกในครอบครัวต้องปรับตัวตามสังคม คือ ภรรยาจากครอบครัวของชนชั้นแรงงานต้องออกมาทำงานเพื่อแลกกับเงินตราอย่างไม่มีโอกาสที่จะปฏิเสธ เพราะแรงงานสตรีเหล่านี้ต่างออกมาแก่งแย่งงานกันทำ ส่วนผู้หญิงจากชนชั้นกลางส่วนใหญ่ก็

ยังคงเลือกที่จะทำงานกับบ้าน แต่อย่างไรก็ตามต่อมาผู้หญิงจากชนชั้นกลางก็วิ่งเข้าสู่ตลาดแรงงานที่มีค่าตอบแทนสูงขึ้นจนนำมาสู่ว่าทกรรมแรงงานคอปัสชมพู (Pink Collar Job) ผลที่ได้ว่าแรงงานสตรีจากครอบครัวนับตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 กลายเป็นแรงงานที่สำคัญของสังคมตะวันตก ซึ่งเมื่อพิจารณาจากสถิติแล้วก็มีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยมา ได้แก่ ค.ศ.1960 มีสตรีจากครอบครัวมาทำงาน 30% ค.ศ. 1985 มี 54% และใน ค.ศ.2002 มีจำนวน 61% จำนวนคนเป็นล้านคนที่ออกมาทำงานนอกบ้านเหล่านี้ได้กลายเป็นฐานทางเศรษฐกิจให้กับสังคม (Economy Necessity) แต่อย่างไรก็ตาม ช่วงเวลาของการทำงานก็มีวิวัฒนาการที่น่าสนใจคือ การเริ่มทำงานในช่วงหลังสงครามอาจจะเป็นการเน้นการทำงานแบบเต็มเวลา (Full Time) ซึ่งปัญหาของครอบครัวก็สูงตามมาเช่นกัน จากนั้นผู้หญิงก็ได้ปรับเปลี่ยนมาเป็นการทำงานสองประเภท (Two Job) คือ การทำงานที่บ้านและทำงานนอกบ้าน ซึ่งในปัจจุบันครอบครัวในตะวันตกได้ให้ความสำคัญกับครอบครัวสูงขึ้นหลังจากเรียนรู้ปัญหาของครอบครัว ผู้หญิงส่วนใหญ่จึงเลือกทำงานเป็นชั่วโมง เพราะจะได้กลับมาดูแลสมาชิกในครอบครัวมากขึ้น และบทบาทการเลี้ยงดูลูกก็ไม่ได้จำกัดเฉพาะผู้หญิงอีกต่อไปแล้ว ผู้ชายได้มีส่วนเข้ามาร่วมดูแล ผลสะท้อนมาจากการที่ครอบครัวเลือกที่จะทำงานเป็นชั่วโมงมากขึ้น ทำให้ลักษณะโครงสร้างของสังคมได้ปรับเปลี่ยนไป เพื่อคลายปัญหาของครอบครัวและสังคมนั่นเอง

การล้มละลาย (Bankruptcy) ของครอบครัวสังคมอเมริกา มีอัตราส่วนที่เพิ่มสูงขึ้นในช่วงสองทศวรรษจนกลายเป็นมะเร็งร้ายจวบจนปัจจุบัน โดยส่วนใหญ่ครอบครัวที่มารวมมหาวิทยาลัย สาเหตุหลักคือ ความไม่เท่าเทียมทางการศึกษาในโรงเรียนและการทำงาน ครอบครัวต่าง ๆ ต้องเพิ่มทุนเพื่อการศึกษาให้กับบุตรหลานในอัตราที่สูงลิ่ว ปัญหาการเงินวิ่งตามมา บวกกับเงื่อนไขภายนอก อาทิ การยกเลิกจ้างงาน ปัญหาสุขภาพ จากนั้นครอบครัวก็ล้มละลายทางการเงิน และล่มสลายในที่สุด บุตรหลานจากครอบครัวแตกแยกเหล่านี้ ได้ตกเป็นหน้าที่ของรัฐไปโดยปริยาย ดังนั้นจึงเกิดปรากฏการณ์การขยายสถานการณ์รับเลี้ยงเด็กกันอย่างขนานใหญ่ ซึ่งการเกิดขึ้นนี้มาจากการแตกแยกของสถาบันครอบครัวของสหรัฐอเมริกา นั่นเอง ดังนั้นนโยบายการส่งเสริมเกี่ยวกับขยายสถานศึกษาสำหรับเยาวชนบางครั้งได้กลายเป็นเงื่อนไขที่ทำให้ครอบครัวล่มสลายง่ายขึ้น เมื่อรัฐเข้ามา

แย้งซึ่งหน้าที่ของครอบครัวที่เคยทำหน้าที่ในการร้อยรัดออกไป ด้วยวาทกรรมที่ว่า Children, Our Most Precious Resource ด้วยวิสัยทัศน์ที่มีแนวคิดทุนนิยมเป็นตัวขับเคลื่อนที่เข้ามาปะทะกับครอบครัว (Capitalism vs. The Family) ผลที่ตามมาคือ เด็กที่รัฐขยายโครงสร้างการศึกษาตั้งแต่เด็ก ๆ จะมีความสามารถทางการคิด (IQ) และความสามารถ (Ability) ที่ตกต่ำลง นี่คือปัญหาที่ครอบครัวจะต้องแบกรับในอนาคต ซึ่งโดยภาพรวมในที่สุดจะกลายเป็นปัญหาสังคม

จุดเด่นของเนื้อหานี้ก็ คือ การเชื่อมโยงแรงงานสตรีกับการล้มละลาย มีความเกี่ยวพันกันอย่างแนบแน่น ถึงแม้แรงงานสตรีได้ก้าวออกมาจากสถานภาพเดิมแล้ว ซึ่งบางครั้งอาจจะมองในทางที่เป็นคุณว่ามั่นคงคือประโยชน์ แต่ผู้เขียนได้ชี้ให้เห็นความล้มเหลวของสถาบันครอบครัวที่แม่หรือภรรยาได้เปลี่ยนสถานภาพเป็นเพียงแรงงานที่ทำงานเพื่อแลกกับทรัพยากรที่เคยมีนั่นเอง

ในส่วนของอาชญากรรมและความเบี่ยงเบน (Crime and Deviance) ความเป็นจริงในสากล (Universality and Relativity) นั้นมีอาชญากรรมอยู่ในทุกสังคม ภายใต้แนวคิดของ Emile Durkheim เชื่อว่า อาชญากรรมไม่ได้เป็นสัญลักษณ์ของพยาธิทางสังคม แต่มันเป็นความปกติของทุกสังคม และก็ไม่ใช่ตัวชี้วัดความผิดปกติ แต่ในทางกลับกัน อาชญากรรมช่วยให้สังคมก้าวไปถึงเป้าหมายที่วางไว้ด้วยนั่นเอง

ในขณะที่มนุษย์ได้จัดให้มีเจ้าหน้าที่พนักงานของกระบวนการยุติธรรมและเรือนจำอย่างมากมายนั้น ก็เพื่อต้องการจัดการกับอาชญากรรมที่เกิดขึ้นมาจากความเบี่ยงเบนในสังคม และความเบี่ยงเบนจะลดลงก็ต่อเมื่ออาชญากรรมได้รับปลดปล่อยไปจำนวนหนึ่งแล้วนั่นเอง จากตัวอย่าง คือ การเกิดพฤติกรรมรักร่วมเพศ (Homosexual Behavior) ในทศวรรษ 1960 ผสานกับยาเสพติด การเกิดของกลุ่มฮิปปี้ ที่ออกมาต่อต้านรัฐบาลสหรัฐอเมริกาในการทำสงครามเวียดนาม เมื่อการประท้วงไม่ได้ผล สังคมอเมริกาจึงเกิดความเบี่ยงเบน ตัวชี้วัดอย่างหนึ่งที่ควรตระหนักไว้เสมอก็คือว่า อาชญากรรมมีความสัมพันธ์กับความเบี่ยงเบนเสมอ อาทิ กรณีของกัญชา (The Case of Marijuana) ที่กลายเป็นปรากฏการณ์ในสังคม คือ ค.ศ.2001 สหรัฐอเมริกา มีผู้ต้องโทษจำนวน 725,000 คน ซึ่งมีมากขึ้นเรื่อยมา ถ้าวกกลับไปดูในทศวรรษ 1980 ที่เคยมีผู้ต้องขัง

25,000 -30,000 คน เพราะประธานาธิบดีโรนัลด์ เรแกนได้ประกาศสงครามกับยาเสพติดในทศวรรษ 1970 ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของความเบี่ยงเบนทางสังคม

วัฒนธรรมคือผลผลิตจากอาชญากรรม(The Cultural Production of Knowledge about Crime) กล่าวคือเมื่อความเบี่ยงเบนปะทุออกมาสังคมก็กำหนดเครื่องมือ (Measurements of crime and deviance) ภูมิคุ้มกันให้สังคม จนกลายเป็นบรรทัดฐานให้แก่สังคม เมื่อเครื่องมือหรือนโยบาย (Policy) ถูกสร้างขึ้นโดยมีบรรทัดฐานของสังคมยอมรับ แต่ในขณะเดียวกันก็เกิดความกลัวอาชญากรรมขึ้นมา และปัญหาก็คือ เมื่อผู้คนเกิดความกลัวเช่นนี้ การก่ออาชญากรรมก็จะถูกเฝ้ามองจากสังคมมากขึ้น อาชญากรรมบางส่วนจึงเคลื่อนย้ายมาอยู่ในสังคมหรือบนท้องถนนให้เห็นกันมากขึ้น เพราะความเบี่ยงเบนถูกกดดันการสำแดง พื้นที่ของการสำแดงของความเบี่ยงเบนจึงย้ายไปยังท้องถนน อันเป็นพื้นที่ทางสังคมที่มีความบอบบางต่อความเบี่ยงเบน เนื่องจากท้องถนนเป็นพื้นที่สาธารณะซึ่งมีความเป็นพลวัตที่รัฐไม่สามารถจัดการกับความเป็นพลวัตบนท้องถนนได้ แต่อย่างไรก็ตาม Heiner ก็มองข้ามไปว่า ความเป็นพลวัตบนท้องถนนนั้นหาได้มีแต่เพียงอาชญากรรม แต่มีการเกิดขึ้นของขบวนการประชาสังคม (Civic Society) ด้วยเช่นกัน อาทิ มูลนิธิกุ๊กกั๊ก ซึ่งเป็นกระบวนการประชาสังคมที่เข้ามาอุดช่องว่างของความเบี่ยงเบนในมุมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ดังนั้นความเบี่ยงเบนทางสังคมย่อมนำมิติของความเป็นประโยชน์และโทษตามมาเสมอ

จุดเด่นของสาระที่กล่าวมานี้อยู่ที่การนำแนวคิดของเดอริ์โคมีเข้ามามองโลกและพยายามชี้ให้เห็นความคู่ตรงข้ามของอาชญากรรมที่เกิดจากความเบี่ยงเบนของสังคมที่จำต้องปรับเปลี่ยนตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก และทุกครั้งที่สังคมเบี่ยงเบนอาชญากรรมมักเกิดขึ้นเสมอ สิ่งที่ผู้เขียนขยายความเพิ่มเติมก็คือ ความเบี่ยงเบนนั้นยังคงเป็นกลไกสำคัญในการทำให้เกิดประชาสังคม โดยที่ประชาชนรวมตัวกันเพื่อแก้ปัญหาของเขาเองอีกด้วย ดังนั้นท่ามกลางอาชญากรรมสังคมก็มีประชาสังคมติดตามมาเพื่อทำหน้าที่ในการควบคุมสังคม (Social Control)

ประการสุดท้ายคือปัญหาสิ่งแวดล้อม (Problems of Environment) Heiner มองว่าการเกิดขึ้นของเทคโนโลยีของตะวันตก ประหนึ่งการยื่นเครื่องมือให้ผู้คนทำลาย

ทรัพย์สินทางปัญญา หลังจากที่สังคมยุโรปเกิดการปฏิวัติวิทยาศาสตร์ (Science Revolution) และการปฏิวัติอุตสาหกรรม (Industrial Revolution) เพราะสองสิ่งนี้เข้ามาสู่เทคโนโลยีที่กลายเป็นเงื่อนไขสำคัญในการสร้างมลภาวะให้กับสังคมยุโรปและสหรัฐอเมริกา ทั้งนี้เพราะมาจากความไม่แน่นอนของการให้หลักเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Uncertainty) ซึ่งมีเงื่อนไขที่ออกมาผลกต่างกัน ในยุคการปฏิวัติวิทยาศาสตร์นั้นสังคมต้องการการหลุดพ้นจากยุคมืดที่สังคมให้ความสำคัญกับศาสนา ต่อมาเมื่อการปฏิวัติวิทยาศาสตร์แล้วเสร็จ สังคมยกระดับของวิทยาศาสตร์ที่สร้างมาเป็นการปฏิวัติอุตสาหกรรม ดังนั้นเมื่อบริบทต่างกัน ผลที่เกิดตามมา (Outcome) ก็ต่างกันไปในยุคสมัยปัจจุบันนี้จึงเป็นยุคที่สังคมโลกหันกลับมาหาธรรมชาติ ดังนั้นวิทยาศาสตร์ ในช่วงนี้จึงถูกนำมาปรับใช้ยุคสมัยในปัจจุบันด้วยการมองหาความสำคัญของธรรมชาติ หรือพยายามนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมารับใช้ธรรมชาติ ซึ่งโดยหลักๆ แล้วได้ผ่านกระบวนการโน้มน้าวจากหลายภาคส่วน (Corporate Suasion) ที่ตอบรับกับกระแสของสังคม

จุดเด่นของสาระนี้ผู้เขียนได้ชี้ให้เห็นความเหลื่อมล้ำของสภาพสิ่งแวดล้อม (Inequality and Environment) เพราะพื้นที่ที่สภาพสิ่งแวดล้อมตั้งอยู่นั้น รัฐที่มีอำนาจในการบริหารจัดการอาจจะกำลังประสบปัญหา หรือไม่สามารรถด้านทานความต้องการการใช้ทรัพย์สินทางปัญญาในสภาพที่สิ่งแวดล้อมนั้นดำรงอยู่ก็ได้ เพราะปรากฏการณ์เหล่านั้นเป็นส่วนหนึ่งของปรากฏการณ์ความเหลื่อมล้ำของสังคมโลก (Global Inequality) ที่ไม่สามารถรองรับโครงสร้างของจำนวนประชากรที่สังคมผลิออกมา จนเกิดปรากฏการณ์ประชากรล้นโลก (Overpopulation) แต่พอลองพิจารณากลับพบว่า ประชากรล้นโลก ก็เพราะว่าการปฏิวัติวิทยาศาสตร์ที่นำมาสู่การปฏิวัติเทคโนโลยีทางการแพทย์ในการรักษาพยาบาลประชากรโลกนั่นเอง จำนวนประชากรของโลกจึงเพิ่มแบบก้าวกระโดด ดังนั้นการปฏิวัติวิทยาศาสตร์และอุตสาหกรรมซึ่งนำมาสู่เทคโนโลยีนั้นทำให้ (1) ส่งผลโดยตรงให้สิ่งแวดล้อมถูกทำลายมากขึ้นด้วยเครื่องมือที่ทันสมัย และ (2) เทคโนโลยีส่งผลให้จำนวนประชากรล้นโลก ฉะนั้นเมื่อสภาพแวดล้อมหรือทรัพยากรถูกทำลายเพิ่มขึ้น และจำนวนประชากรที่มากขึ้น สังคมจึงเกิดความเบี่ยงเบนจากการใช้ทรัพย์สินทางปัญญา ปัญหาสังคมจึงเกิดตามมาอีกมากมาย

บทสรุป

ผู้วิจารณ์เชื่อว่า Social Problems : An introduction to Critical Constructionism ของ Robert Heiner เป็นหนังสือที่ให้ภาพที่หายไปของปัญหาสังคมในสหรัฐอเมริกา ซึ่งเกิดขึ้นมาแล้ว และสิ่งเดียวกันนั้นก็ได้เกิดขึ้นในทุกสังคมทั่วโลก เพียงแต่ว่าสังคมอื่นๆ นอกเหนือจากภาพสังคมสหรัฐอเมริกาอาจมีข้อจำกัดในการนำเสนอปัญหาสังคมออกมา ดังนั้น Social Problems : An introduction to Critical Constructionism จึงเป็นหนังสือที่มีคุณภาพอย่างยิ่ง

ประการแรก คุณูปการด้านการนำเสนอปรากฏการณ์ทางสังคม (Social phenomena) ที่ปรากฏขึ้นในประเทศผู้นำโลกในศตวรรษที่ 21 ปรากฏการณ์ทางสังคมนี้ กำลังนำเสนอสิ่งที่จะเกิดขึ้นในทุกสังคมคือ ความเบี่ยงเบนทางสังคม และปัญหาทางสังคม แต่อย่างไรก็ตามข้าพเจ้าเห็นว่าแนวคิดของ Heiner ที่ว่า ความเบี่ยงเบนได้นำกระบวนการประชาสังคมเข้ามาในสังคมด้วยนั้น เป็นสิ่งที่ Heiner ไม่ได้ให้ความสำคัญในหนังสือเล่มนี้

ประการที่สอง คุณูปการด้านการเชื่อมโยงกับทฤษฎี (Theory) คุณูปการนี้มีประโยชน์มากกับนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาที่กำลังมองหาปัญหาทางสังคม เพื่อที่จะหาคำถามการวิจัยและนำไปสู่การออกแบบวิจัยตามมา เพราะปัญหาทางสังคมเหล่านี้ย่อมมีในทุกสังคม และ Heiner ก็ย้ำว่าปัญหาสังคมมีความสัมพันธ์กับความเบี่ยงเบนทางสังคม ฉะนั้นการที่ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ปัญหาของสังคมไทยจึงมาจากปัญหาของสังคมโลก เพียงแต่ว่าสภาพปัญหาอาจจะปรากฏไม่ชัดเจน แต่หนังสือเล่มนี้ได้ให้สภาพของปัญหาโดยที่ผู้อ่านสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับทฤษฎีทางสังคมวิทยา เพื่อศึกษาปัญหาสังคมด้วยทฤษฎีที่จะให้คำตอบได้ดีที่สุด

ประการสุดท้าย คุณูปการด้านนโยบาย (Policy) ซึ่งเป็นการเปิดมุมมองที่ต่อเนื่องของการได้มาซึ่งนโยบายว่า เริ่มจากความเบี่ยงเบนทางสังคมที่ถูกกดทับ อันนำมาสู่การปะทุขึ้นของอาชญากรรมต่างๆ ทำให้สังคมได้ร่วมกันสร้างนโยบายขึ้นมาเพื่อจัดการกับอาชญากรรมในการสกัดกั้นความเบี่ยงเบนทางสังคม แต่ในกาลต่อมความเบี่ยงเบนทางสังคมก็ได้เปลี่ยนรูปแบบของการปะทุออกมาเป็นอาชญากรรมเช่นเดิม และอาจจะรุนแรงกว่าก็เป็นได้ ฉะนั้น Heiner จึงให้แนวคิดว่าคุณนโยบายที่ดีควรเป็นนโยบายที่ไม่กดทับความ

เบี่ยงเบน แต่ควรเป็นนโยบายที่เข้ามาทำหน้าที่ในการปลดปล่อยความเบี่ยงเบนทางสังคมจากนั้นอาชญากรรมก็จะลดลงเรื่อยๆ และปัญหาทางสังคมก็จะค่อยๆ สงบลง

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน. (2551). **สายธารแห่งนักคิดทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองกับสื่อสารศึกษา**. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2554). **แนะนำสกุลความคิดหลังโครงสร้างนิยม**. กรุงเทพฯ: สมมติ.

เบลซีย์, แคทเธอริน. (2549). **หลังโครงสร้างนิยมฉบับย่อ : Poststructuralism: A very Short Introduction**.

แคทเธอริน เบลซีย์. อภิญา เพื่อองฟูสกุล. (ผู้แปล). กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร. Craig Calhoun, Joseph Gerteis, James Moody, Steven Pfaff & Indermohan Virk. (2012). **Contemporary sociological theory**. Third edition, United Kingdom: Wiley-Blackwell.

George Ritzer, (Eds). (2004). **Handbook of Social Problems: A Comparative International Perspective**. London: SAGE.

Krishan Kumar. (2005). **From Post-Industrial to Post-modern Society**. Victoria: Blackwell.

Martin N. Marger. (2005). **Social Inequality: patterns and processes**. Boston: Mc Graw Hill.